

Határozatok Tára

MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2020. október 27.¹

C-453/19. P. sz. ügy

**Deutsche Lufthansa AG
kontra**

Európai Bizottság

„Fellebbezés – Állami támogatások – Egyedi támogatások – A Frankfurt–Hahn repülőtér javára nyújtott intézkedéseket a belső piaccal összeegyeztethető állami támogatásnak nyilvánító és az e repülőtérrel használó légitársaságok javára nyújtott állami támogatás hiányát megállapító határozat – A megsemmisítés iránti kereset elfogadhatatlansága – Személyében való érintettség – Hatékony bírói jogvédelem”

I. Bevezetés

1. Az állami támogatások tárgyában hozott európai bizottsági határozat megsemmisítése iránt a szóban forgó intézkedés kedvezményezettjének versenytársa által benyújtott keresetek elfogadhatósága számos jogvita tárgyát képezi. A jelen fellebbezés ezt kellőképpen tanúsítja.
2. A fellebbező, a Deutsche Lufthansa AG azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül az Európai Unió Törvényszéke 2019. április 12-i Deutsche Lufthansa kontra Bizottság ítéletét (T-492/15, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2019:252), amelyben a Törvényszék elfogadhatatlannak nyilvánította a Frankfurt–Hahn repülőtér finanszírozására és a repülőtér és a Ryanair közötti pénzügyi kapcsolatokra vonatkozó, Németország által nyújtott SA.21121 (C29/2008) (korábbi NN 54/07) számú állami támogatásról szóló, 2014. október 1-jei (EU) 2016/789 bizottsági határozat (HL 2016. L 134., 46. o.; a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése iránti keresetét.
3. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány az első fellebbezési jogalap – a fellebbező EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében vett személyében való érintettségének értékelésére vonatkozó – negyedik–hatodik részének elemzésére szorítkozik.

¹ Eredeti nyelv: francia.

II. A jogvita előzményei és a vitatott határozat

4. A jelen jogvita előzményeit részletesen tárgyalja a megtámadott ítélet, amelyre e tekintetben visszautalok.² A jelen indítvány megértése szempontjából szükséges és lényeges tényállási elemek az alábbiak szerint foglalhatók össze.

5. A fellebbező németországi székhelyű légitársaság, amelynek elsődleges tevékenysége a személyszállítás.

6. A Frankfurt–Hahn repülőtér (Németország) Land Rheinland-Pfalz (a továbbiakban: Land [szövetségi tartomány]) területén, Frankfurt am Main (Németország) repülőtérétől (vagyis a fellebbező elsődleges bázisrepülőtérétől) mintegy 115 kilométerre található. A repülőtér 1995. április 1-jétől a Holding Unternehmen Hahn GmbH & Co. KG, egy, a Land részvételével működő, a köz-és magánszféra közötti partnerség tulajdona, és azt a Flughafen Hahn GmbH & Co. KG Lautzenhausen (a továbbiakban: Flughafen Hahn) üzemelteti. A Flughafen Hahn 1998. január 1. óta a Frankfurt am Main-i repülőtérrel működtető és irányító társaság, a Flughafen Frankfurt/Main GmbH (a továbbiakban: Fraport) többségi tulajdonában van.

7. A Flughafen Hahn az 1999. év során ötéves időtartamú megállapodást kötött a Ryanair Ltd-vel (jelenleg Ryanair DAC, a továbbiakban: Ryanair), amelynek tárgyát a Ryanair által fizetendő repülőtéri díjak összege képezte. E megállapodás 1999. április 1-jén lépett hatályba (a továbbiakban: 1999. évi Ryanair-megállapodás).

8. Ugyanebben az évben a Land és a Fraport nyereség- és veszteségátruházási megállapodást kötött, amelynek értelmében a Fraport kötelezettséget vállalt arra, hogy viseli a Flughafen Hahn veszteségeit az ez utóbbi által elért nyereségre vonatkozó kizárólagos jog ellenében. A nyereség- és veszteségátruházási megállapodás 2001. január 1-jén lépett hatályba.

9. Ezt követően a Holding Unternehmen Hahn & Co. és a Flughafen Hahn összeolvadt, Flughafen Hahn GmbH néven (később Flughafen Frankfurt–Hahn GmbH, a továbbiakban: FFHG); e társaságban a Land részesedése 26,93%, a Fraport részesedése pedig 73,07% volt.

10. 2001. június 11-én a Fraportot tőzsdére vitték, és részvényeinek 29,71%-át magánrészvényeseknek értékesítették, míg a fennmaradó részvények továbbra is állami részvényesek tulajdonában maradtak.

11. 2001 decembere és 2002 januárja között a Fraport és a Land végrehajtotta az FFHG 27 millió euró összegű tőkeemelését (a továbbiakban: 2001. évi tőkeemelés), amelyet a Fraport és a Land jegyzett 19,7 millió, illetve 7,3 millió euró összegben. E tőkeemelés célja a repülőtéri infrastruktúra javítására irányuló program legsürgősebb részének finanszírozása volt.

12. 2002. február 14-én az 1999. évi Ryanair-megállapodás helyébe új megállapodás lépett (a továbbiakban: 2002. évi Ryanair-megállapodás).

13. Ugyanebben az évben a Fraport, a Land, az FFHG és Hessen szövetségi tartomány (Németország) megállapodtak abban, hogy Hessen szövetségi tartomány lesz az FFHG harmadik részvényese, abban az esetben, ha tőkeemelésre lesz szükség.

² A megtámadott ítélet 1–33. pontja.

14. A Fraport, a Land és Hessen szövetségi tartomány e célból 2005-ben részvényesi megállapodást kötött, amely alapján az FFHG-ban 19,5 millió euró összegű tőkeemelést kellett végrehajtani. 2004 és 2009 között a Fraport, a Land és Hessen szövetségi tartomány 10,21 millió euró, 540 000 euró, illetve 8,75 millió euró összeget injejtált az FFHG-ba. A Land és Hessen szövetségi tartomány továbbá vállalta, hogy további 11,25–11,25 millió euró tőketartalékokat injejtálnak.

15. E tőkeemelést (a továbbiakban: 2004. évi tőkeemelés) követően a Fraport lett az FFHG 65%-os tulajdonosa, míg a Land és Hessen szövetségi tartomány 17,5–17,5%-os részesedéssel rendelkezett.

16. A részvényesi megállapodás egyebekben előírta, hogy az FFHG által vállalt további adósságokat a Fraport, a Land és Hessen szövetségi tartomány fedezi az FFHG-ban való tőkerészesedésük arányában, valamint hogy egy 2014-ig szóló új nyereség- és veszteségátruházási megállapodást kell kötni (a továbbiakban: 2004. évi nyereség- és veszteségátruházási megállapodás). E megállapodást 2004. április 5-én kötötték meg, és 2004. június 2-án lépett hatályba.

17. 1997 és 2004 között a Land közvetlen támogatásokat nyújtott a Flughafen Hahn, majd az FFHG részére.

18. A Land egyébiránt kompenzációs mechanizmust vezetett be az FFHG javára a biztonsági ellenőrzések tekintetében, amelyek kapcsán a Land repülőtéri biztonsági illetéket szed a Frankfurt–Hahn repülőtér összes induló utasa után. A Land alvállalkozásba adta az ellenőrzések végrehajtását a repülőtéren, és a biztonsági illetékből származó teljes bevételt átadta ez utóbbinak.

19. 2005. november 4-én elfogadták a 2002. évi Ryanair-megállapodás módosítását.

20. 2003 és 2006 között a Bizottsághoz több panasz érkezett a Fraport, a Land és Hessen szövetségi tartomány által a Ryanair és az FFHG részére nyújtott állítólagos állami támogatásokat illetően.

21. 2008. június 17-én a Németországi Szövetségi Köztársasággal folytatott levélváltást követően a Bizottság megindította az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése (jelenleg az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése) szerinti hivatalos vizsgálati eljárást a Frankfurt–Hahn repülőtér finanszírozásával kapcsolatos állami támogatásokat és e repülőtérnek a Ryanairrel fennálló kapcsolatait illetően.

22. 2008. december 31-én a Fraport eladta a Landnak az FFHG-ban fennálló teljes részesedését, így a Land már 82,5%-os többségi részesedéssel rendelkezett az FFHG-ban, a fennmaradó 17,5% Hessen szövetségi tartomány tulajdonában maradt, a 2004. évi nyereség- és veszteségátruházási megállapodást pedig megszüntették.

23. 2011. július 13-án a Bizottság egy második hivatalos vizsgálati eljárást indított az FFHG finanszírozása érdekében 2009 és 2011 között hozott intézkedéseket illetően. Ettől kezdődően a két eljárás párhuzamosan folyt.

24. 2014. október 1-jén a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot. E határozatban a Bizottság megállapította, hogy az FFHG tőkéjének 2001. december és 2002. január között a Fraport és a Land által jegyzett emelése révén, a 2004. évi tőkeemelés révén, valamint a Land által 1997 és 2004 között a Flughafen Hahn-nak, majd az FFHG-nak nyújtott közvetlen támogatások révén Németország által végrehajtott állami támogatás összeegyeztethető a belső piaccal.

Ezenkívül megállapította, hogy a Fraport által nyújtott 2004. évi tőkeemelés és a 2004. évi nyereség- és veszteségátruházási megállapodás nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti támogatásnak. Végül megállapította, hogy az 1999. évi Ryanair-megállapodás, a 2002. évi Ryanair-megállapodás és a 2002. évi Ryanair-megállapodás 2005. november 4-én aláírt módosítása nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak.

III. A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

25. A Törvényszék Hivatalához 2015. augusztus 26-án benyújtott keresetlevelével a fellebbező keresetet indított a vitatott határozat megsemmisítése iránt, amelynek alátámasztására hét jogalapra hivatkozott, amelyek közül az első eljárási hibán, a második és a harmadik a tényekkel kapcsolatos mérlegelési hibákon, a negyedik a vitatott határozat nyilvánvaló ellentmondásain, míg az ötödik–hetedik az EUMSZ 107. cikk megsértésén alapult.

26. A megtámadott ítéletben a Törvényszék a keresetet mint elfogadhatatlant elutasította annyiban, amennyiben az a jelen indítvány szempontjából kizárólagosan releváns, a Frankfurt–Hahn repülőtér és a Ryanair javára hozott egyedi támogatási intézkedésekre vonatkozott.

IV. A felek kérelmei és a Bíróság előtti eljárás

27. A Bíróság Hivatalához 2019. június 13-án benyújtott fellebbezési kérelmével a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
- nyilvánítsa a keresetet elfogadhatónak és megalapozottnak;
- adjon helyt az első fokon benyújtott kereseti kérelmeknek, és semmisítse meg a vitatott határozatot;
- másodlagosan utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé, és
- a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

28. A Bizottság és a Land azt kéri, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a fellebbezést, és
- a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

29. A Ryanair azt kéri, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a fellebbezést;
- másodlagosan utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé, és
- a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

30. Az ügyben nem tartottak tárgyalást.

V. Elemzés

31. Első jogalapjával a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék azáltal, hogy a keresetet elfogadhatatlannak nyilvánította annyiban, amennyiben az a vitatott határozatnak az FFHG és a Ryanair részére nyújtott egyedi támogatási intézkedésekre vonatkozó része ellen irányul, megsértette az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdését és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkét.

32. Közelebbről az első fellebbezési jogalap másodlagosan előterjesztett negyedik–hatodik részében a fellebbező vitatja a Törvényszék érvelését, és azt a következtetést, amely szerint a fellebbező nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében vett személyében való érintettségét.

33. Előzetesen megfogalmazok néhány észrevételt az állami támogatások tárgyában az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás végén hozott bizottsági határozatok ellen a versenytársak által benyújtott keresetek elfogadhatóságára vonatkozó szabályokkal kapcsolatban. Ezt követően ezen észrevételek fényében tanulmányozom a fellebbező által az első fellebbezési jogalap negyedik–hatodik részének alátámasztására felhozott érveket.

A. Az állami támogatások területén a versenytársak által benyújtott megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságának szabályai

34. A Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése két olyan esetet szabályoz, amelyben keresetőségi jog illeti meg a természetes vagy jogi személyeket annak érdekében, hogy keresetet indítsanak olyan uniós jogi aktusok ellen, amelyeknek nem címzettjei: amennyiben ez az aktus az említett személyt közvetlenül és személyében érinti, illetve ha olyan rendeleti jellegű jogi aktusról van szó, amely nem von maga után végrehajtási intézkedéseket, és az őt közvetlenül érinti.³

35. Bár a Bíróság nemrég úgy ítélte meg, hogy valamely támogatási programra vonatkozó bizottsági határozat – többek között e program kedvezményezettjének vagy kedvezményezettjeinek versenytársa tekintetében – olyan rendeleti jellegű jogi aktusnak tekinthető, amely nem von maga után végrehajtási intézkedéseket,⁴ ezáltal megkönnyítve az ilyen típusú határozat megsemmisítése iránti kereset indítását, ugyanez az érvelés nem ültethető át a Bizottság egyedi intézkedésekre vonatkozó határozataira.⁵

36. E körülmények között, vázlatosan, bár a harmadik személyek – közvetlen érintettségük bizonyítása esetén – keresetet indíthatnak valamely általános programra vonatkozó bizottsági határozat ellen, azt is bizonyítaniuk kell, hogy személyükben érintettek, amennyiben a vitatott határozat egyedi intézkedésre vonatkozik.

³ Lásd e problémakört illetően: Biernat, S., „Dostęp osób prywatnych do sądów unijnych po Traktacie z Lizbony (w świetle pierwszych orzeczeń)”, *Europejski Przegląd Sądowy*, 2014., 1. sz., 12. és azt követő oldalak.

⁴ 2018. november 6-i Scuola Elementare Maria Montessori kontra Bizottság, Bizottság kontra Scuola Elementare Maria Montessori és Bizottság kontra Ferracci ítélet (C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873).

⁵ Mivel az egyedi támogatásra vonatkozó határozat – a támogatási programra vonatkozó határozatokkal ellentétben – nem tekinthető általános hatályú, tehát rendeleti jellegű jogi aktusnak.

37. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében azon jogalanyok, akik nem címzettjei egy határozatnak, csak akkor állíthatják, hogy az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében személyükben érintettek, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal a címzethez hasonló módon egyéníti őket.⁶

38. E tekintetben az állami támogatásokkal kapcsolatos ügyekben, ha a felperes a Bizottság azon határozatát kifogásolja, hogy nem indítja meg az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárást, ezáltal biztosítva az e rendelkezés által számára biztosított eljárási jogok védelmét, önmagában az a tény, hogy a felperes az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése és a 659/1999/EK rendelet⁷ 1. cikkének h) pontja értelmében vett érintett félnek minősül, elegendő ahhoz, hogy a vitatott határozat címzettjéhez hasonló módon egyénítse őt.⁸

39. Ezzel szemben nem ez az eset áll fenn, ha a kereset tárgya a Bizottság állami támogatások tárgyában hozott határozata megalapozottságának vitatása: a pusztán érintett féli – és így versenytársi – minőség nem elegendő a személyében való érintettség megalapozásához. A felperesnek így bizonyítania kell, hogy a jelen indítvány 37. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett sajátos helyzetben van, hogy a szóban forgó határozatot az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében előírt előzetes vizsgálati szakasz végén vagy az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárás végén fogadták el.

40. A Cofaz és társai kontra Bizottság ítélet⁹ tette lehetővé első alkalommal annak egyértelművé tételét, hogy mit jelent e követelmény az állami támogatásokkal kapcsolatban a versenytársak által benyújtott kereseteket illetően. Ebben az ítéletben a Bíróság azt mondta ki, hogy a felperesnek a Bizottság előtti közigazgatási eljárásban való részvétele olyan körülmény, amelyet figyelembe kell venni a felperes személyében való érintettségének vizsgálata keretében, „amennyiben a megtámadott határozat tárgyát képező támogatási intézkedés lényegesen befolyásolja a piaci helyzetét”.¹⁰

41. Másként fogalmazva, az állami támogatások tárgyában hozott bizottsági határozat megalapozottságának vitatására irányuló keresetet benyújtó versenytárs személyes érintettsége a piaci helyzete lényeges érintettségének bizonyításától függ. A Bíróság később megerősítette, hogy e feltétel a személyében való érintettség megállapítását lehetővé tevő lényeges feltétel, míg a felperes közigazgatási eljárásban való részvétele nem szükséges feltétele a versenytárs személyében való érintettségének bizonyításához,¹¹ hanem e tekintetben „releváns körülmény”.¹²

42. Következésképpen a Törvényszék és a Bíróság a kereset elfogadhatóságának vizsgálatakor következetesen ellenőrzi azon versenytárs piaci helyzetének lényeges érintettségét, amely állami támogatásokkal kapcsolatos bizottsági határozat megalapozottságának vitatására irányuló keresetet nyújtott be.

⁶ 1963. július 15-i Plaumann kontra Bizottság ítélet (25/62, EU:C:1963:17, 223. o.); 2007. november 22-i Sniace kontra Bizottság ítélet (C-260/05 P, EU:C:2007:700, 53. pont); 2009. július 9-i 3F kontra Bizottság ítélet (C-319/07 P, EU:C:2009:435, 29. pont).

⁷ Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., I. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

⁸ 2011. május 24-i Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ítélet (C-83/09 P, EU:C:2011:341, 48. pont).

⁹ 1986. január 28-i ítélet (169/84, EU:C:1986:42).

¹⁰ 1986. január 28-i Cofaz és társai kontra Bizottság ítélet (169/84, EU:C:1986:42, 25. pont). Kiemelés tőlem.

¹¹ 2007. november 22-i Sniace kontra Bizottság ítélet (C-260/05 P, EU:C:2007:700, 57. pont).

¹² 2007. november 22-i Sniace kontra Bizottság ítélet (C-260/05 P, EU:C:2007:700, 56. pont).

43. Bár az ítélkezési gyakorlat e kérdésben immár állandó, nem világos a felperes versenyhelyzetének *lényeges* érintettségére vonatkozó feltétel értelmezését illetően, különösen ami az annak megállapításához megkövetelt bizonyítási módokat és szintet illeti.

44. Míg ugyanis a Bíróság és a Törvényszék először meglehetősen rugalmasan értékelte ezt a feltételt, meg kell állapítani, hogy az ítélkezési gyakorlat e tendenciája immár a Törvényszék ítélkezési gyakorlatában fellelhető új, megszorítóbb irányzattal párosul, amelynek eredményeként a valamely intézkedés kedvezményezettjének versenytársai által benyújtott keresetek nagy részét a versenyhelyzetük *lényeges* érintettségének hiánya miatt elfogadhatatlannak nyilvánítják.

1. A felperes piaci helyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltétel eredetileg rugalmas értékelése

45. Először is a Bíróság már a Cofaz és társai kontra Bizottság ítéletben¹³ pontosította, hogy a felperes piaci helyzete lényeges érintettségének bizonyítása nem jelenti azt, hogy a Bíróság végleges döntést hoz a felperes és a kedvezményezett vállalkozások közötti versenyhelyzetről, hanem csak azt követeli meg a felperes részéről, hogy „megfelelő módon jelölj[e] meg azokat az okokat, amelyek miatt a Bizottság határozata az érintett piacon elfoglalt helyzet[é]t lényegesen befolyásolva sértheti a jogos érdekei[t]”.¹⁴

46. Ennek alapján a Cofaz és társai kontra Bizottság ítéletet¹⁵ követő ítélkezési gyakorlat könnyen elfogadta, hogy a felperes piaci helyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltétel teljesülhet. Ily módon a Bíróság és a Törvényszék gyakran elismerte e lényeges érintettség fennállását, amennyiben a felperes a támogatásban részesülő vállalkozás közvetlen versenytársa volt azon a piacon, ahol kevés gazdasági szereplő volt jelen,¹⁶ azzal, hogy ha ez az érintettség bizonyított, az a tény, hogy nem tudni, hány versenytárs hivatkozhat hasonló érintettségre, nem akadályozhatja meg a felperes személyében való érintettségének elismerését.¹⁷

47. A felperes versenyhelyzetének lényeges érintettsége tehát nem az érintett piacon fennálló különböző versenyviszonyok olyan alapos elemzéséből következik, amely lehetővé teszi versenyhelyzete érintettsége mértékének pontos megállapítását, hanem főszabály szerint annak *prima facie* megállapításából, hogy a bizottsági határozat tárgyát képező intézkedés nyújtása e helyzetet lényegesen érinti.

48. A Bíróság így kimondta, hogy a felperes piaci versenyhelyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltétel teljesülhet, amennyiben a felperes olyan bizonyítékokat terjeszt elő, amelyek lehetővé teszik annak alátámasztását, hogy a szóban forgó intézkedés lényegesen *érintheti* a piaci helyzetét.¹⁸

¹³ Lásd: 1986. január 28-i ítélet (169/84, EU:C:1986:42, 28. pont).

¹⁴ Lásd még: 2007. november 22-i Spanyolország kontra Lenzing ítélet (C-525/04 P, EU:C:2007:698, EU:C:2007:698, 41. pont); 2007. november 22-i Sniace kontra Bizottság ítélet (C-260/05 P, EU:C:2007:700, 60. pont).

¹⁵ 1986. január 28-i ítélet (169/84, EU:C:1986:42).

¹⁶ Lásd többek között: 1995. április 27-i ASPEC és társai kontra Bizottság ítélet (T-435/93, EU:T:1995:79, 65. és azt követő pontok); 1995. április 27-i AAC és társai kontra Bizottság ítélet (T-442/93, EU:T:1995:80, 50. és azt követő pontok); 1996. október 22-i Skibsværftsforeningen és társai kontra Bizottság ítélet (T-266/94, EU:T:1996:153, 46. pont); 1997. november 5-i Ducros kontra Bizottság ítélet (T-149/95, EU:T:1997:165, 42. pont). Ezen ítélkezési gyakorlatot megerősítette a 2007. november 22-i Spanyolország kontra Lenzing ítélet (C-525/04 P, EU:C:2007:698, 37. pont).

¹⁷ 2008. december 22-i British Aggregates kontra Bizottság ítélet (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 56. pont).

¹⁸ 2008. december 22-i British Aggregates kontra Bizottság ítélet (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 38. pont).

49. Másodsor, az ítélezési gyakorlat által az ilyen lényeges érintettség alátámasztására elfogadott körülmények szintén e feltétel eredetileg rugalmas értékelését tanúsítják.

50. Így az ítélezési gyakorlatból kitűnik, hogy erre a lényeges érintettségre nem szükségszerűen olyan körülményekből kell következtetni, mint a forgalom jelentős csökkenése, nem elhanyagolható pénzügyi veszteségek, vagy akár a piaci részesedések jelentős csökkenése a szóban forgó intézkedés meghozatala következtében. A felperes piaci helyzetének lényeges érintettsége többek között a szóban forgó intézkedés által okozott elmaradt haszon vagy az ilyen támogatás hiányában megfigyelhetőnél kevésbé kedvező fejlemények bizonyítása alapján is megállapítható. Ezenkívül a felperes piaci helyzete sérelmének intenzitása számos tényezőtől függően változhat, mint például az érintett piac szerkezete vagy a kérdéses intézkedés jellege. A versenytárs piaci helyzete lényeges sérelmének bizonyítását ezért nem lehet néhány olyan körülmény bizonyítására korlátozni, amelyek a felperes kereskedelmi vagy pénzügyi teljesítményének visszaesését jelzik.¹⁹

51. Az ítélezési gyakorlatban állandó jelleggel megfogalmazott ezen elvek ellenére a támogatás kedvezményezettjének versenytársai által a Törvényszékhez benyújtott, valamely bizottsági határozat megalapozottságának vitatására irányuló keresetek nagy részét immár elfogadhatatlannak minősítik azzal az indokkal, hogy a felpereseknek nem sikerült bizonyítaniuk, hogy a piaci helyzetük lényegesen érintett.²⁰ Ily módon a közelmúltban, különösen a Törvényszék ítélezési gyakorlatában kialakult a felperes helyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltétel szigorúbb értékelése.

2. A versenytárs piaci helyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltétel megszorító értékelésének kialakítása

52. Az ítélezési gyakorlat ezen irányzata szerint a szóban forgó intézkedés kedvezményezettje versenytársa piaci helyzetének lényeges érintettsége csak akkor állapítható meg, ha a versenytárs bizonyítani tudja versenyhelyzetének „sajátosságát”, vagyis azt, hogy ezen intézkedés jobban érinti őt, mint a kedvezményezett többi versenytársát.²¹ Másként fogalmazva, a felperes versenyhelyzetének lényeges érintettségét nem kizárólag a vizsgált intézkedésnek csupán a felperes adott piacon fennálló helyzetére gyakorolt hatására tekintettel kell értékelni, hanem a kedvezményezett más versenytársai versenyhelyzetének érintettségéhez viszonyítva.

53. E körülmények között az a tény, hogy egy másik versenytárs versenyhelyzetét a szóban forgó intézkedés esetlegesen ugyanolyan mértékben érintheti, mint a felperes helyzetét, elegendő annak kizárásához, hogy ez utóbbit személyében érintheti a Bizottság ezen intézkedésre vonatkozó határozata.

¹⁹ 2007. november 22-i Spanyolország kontra Lenzing ítélet (C-525/04 P, EU:C:2007:698, 34. és 35. pont); 2008. december 22-i British Aggregates kontra Bizottság ítélet (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 53. pont); 2014. június 12-i Sarc kontra Bizottság ítélet (T-488/11, nem tették közzé, EU:T:2014:497, 36. pont); 2014. november 5-i Vtesse Networks kontra Bizottság ítélet (T-362/10, EU:T:2014:928, 40. pont).

²⁰ Lásd többek között a legismertebb ügyek kapcsán: 2004. május 27-i Deutsche Post és DHL kontra Bizottság végzés (T-358/02, EU:T:2004:159); 2009. február 10-i Deutsche Post és DHL International kontra Bizottság ítélet (T-388/03, EU:T:2009:30); 2016. június 22-i Whirlpool Europe kontra Bizottság ítélet (T-118/13, EU:T:2016:365); 2019. július 11-i Air France kontra Bizottság ítélet (T-894/16, EU:T:2019:508). Ezen ítélezési gyakorlat alapján egyes szerzők a felperes versenyhelyzete lényeges érintettségének bizonyítását „probatio diabolicának” minősítették, és megkérdőjelezték annak összeegyeztethetőségét a Charta 47. cikkével. Lásd: de Moncuit, A. és Signes de Mesa, J. I., *Droit procédure des aides d'État*, 1. kiadás, 2019., Bruylant, Brüsszel, 162. o., és Thomas, S., „Le rôle des concurrents dans les procédures judiciaires concernant des régimes d'aides d'État ou des aides individuelles. Montessori: le début d'une révolution?”, *Revue des affaires européennes*, 2019, 2. szám, 264. o.

²¹ 2009. február 10-i Deutsche Post és DHL International kontra Bizottság ítélet (T-388/03, EU:T:2009:30, 38. pont).

54. Ebből következik, hogy a Törvényszék immár különösen magas bizonyítási szintet ír elő a piaci versenyhelyzet lényeges érintettsége fennállásának alátámasztására felhozható körülményeket illetően. Ily módon a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a felperes lényeges érintettségére vonatkozó feltétel nem teljesül, mivel nem állapítható meg, hogy a felperes *alkalmasabb* lett volna versenytársai átlagánál az intézkedés által kedvezményezett vállalkozás piacról való kiszorulása következtében felszabaduló kereslet megszerzésére, így a felperes nem bizonyította, hogy *a többi versenytárshoz képest* kellően jelentős elmaradt hasznot szenvedett el.²²

55. Ehhez hasonlóan a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy még ha a szóban forgó intézkedés alkalmas is arra, hogy korlátozza a felperes piaci tevékenységét, ez alapján nem lehet piaci helyzetének érintettségét „lényegesnek” minősíteni, mivel nem bizonyított, hogy a helyzete *különbözik a többi versenytárs helyzetétől*.²³

56. Ezenkívül természetesen nehezebb a felperes számára, hogy bizonyítsa versenyhelyzetének a többi versenytársénál jelentősebb érintettségét, mivel – amennyiben ilyen feltétel alkalmazandó – kevés bizonyítékkal rendelkezik a versenytársainak az érintett piacon betöltött pontos helyzetére vonatkozóan.

57. Következésképpen az ítélkezési gyakorlat ezen irányvonala számomra túlságosan megszorítónak tűnik, és eltér a Bíróság ítélkezési gyakorlatától.²⁴ Ez annál is inkább így van, mivel véleményem szerint annak megkövetelése a felperestől, hogy helyzetének a piacon jelen lévő többi versenytárs helyzetével való összehasonlítása révén bizonyítsa, hogy valamely intézkedés leginkább az ő pozícióját érinti, a feltétel átalakításának minősül. Ha a végsőkéig visszük ezt az érvelést, úgy annak alapján a piaci helyzet lényeges érintettségére vonatkozó feltétel nem teljesülhet, ha a támogatási intézkedés két gazdasági szereplőt érint, még akkor sem, ha a szóban forgó intézkedés e gazdasági szereplőket egyedileg véve lényegesen érinthette.

58. Véleményem szerint a többi versenytárs piaci helyzete lényeges érintettségének hiánya nem lehet az a feltétel, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a felperes lényegesen érintett.²⁵ Nem az érintett piacon jelen lévő valamennyi versenytárs helyzetének összehasonlításáról van szó. Versenyhelyzetének lényeges érintettsége a felperessel kapcsolatos olyan sajátos körülmény, amelyet kizárólag a vitatott határozat tárgyát képező intézkedés meghozatalát megelőzően vagy annak hiányában fennálló piaci helyzetére tekintettel kell értékelni.

3. A versenytárs piaci helyzete lényeges érintettségének bizonyítása

59. Gyakorlati szempontból úgy vélem, hogy e feltétel teljesítése érdekében a felperesnek először is azt kell bizonyítania, hogy piaci helyzete jelentősen érintett, függetlenül attól, hogy teljesítményének visszaeséséről vagy elmaradt haszonról van-e szó, különböző tényezők révén, amelyek tehát ügytől függően eltérnek.²⁶

²² 2016. június 22-i Whirlpool Europe kontra Bizottság ítélet (T-118/13, EU:T:2016:365, 52. pont).

²³ 2019. július 11-i Air France kontra Bizottság ítélet (T-894/16, EU:T:2019:508, 61. és 68. pont).

²⁴ Lásd a jelen indítvány 46. pontját, valamint: 2008. november 22-i British Aggregates kontra Bizottság ítélet (C-487/06 P, EU:C:2008:757, 56. pont). Ezzel kapcsolatban lásd továbbá: Creve, B. A., „Locus standi Requirements for annulment Actions by competitors: The Resurfacing »Unique Position Test« ought to Be Discarded”, *European State Aid Law Quarterly*, 2014, 13. kötet, 2. sz., 233. o.

²⁵ A többi versenytárs érintettségének ilyen hiánya csupán arra utaló valószínűsítő körülmény lehet, hogy a felperest ténylegesen lényegesen érinti a szóban forgó intézkedés.

²⁶ Lásd a jelen indítvány 50. pontját.

60. A lényeges érintettség bizonyítása továbbá azt feltételezi, hogy a felperes pontosan megjelölte azt a piacot, amelyen egyrészt versenyhelyzetben van az intézkedés kedvezményezettjével, másrészt pedig úgy véli, hogy a versenyhelyzete érintett. E tekintetben a piac szerkezetére vonatkozó körülmények bizonyosan relevánsak a felperes helyzete érintettsége mértékének megállapítása szempontjából, mivel az többek között e piac méretétől függően változhat.²⁷

61. Hangsúlyozom ugyanakkor, hogy a piac szerkezetére, a jelen lévő versenytársak számára és az egyes piaci részesedésekre vonatkozó pontos adatok hiánya nem jelenti automatikusan azt, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a szóban forgó intézkedés lényegesen érinti a piaci helyzetét. Az ilyen érintettség ugyanis a különböző versenytársak piaci részesedéseinek megváltozásán kívül más körülményekből is következhet.²⁸

62. A felperesnek végül azt kell bizonyítania, hogy a vitatott bizottsági határozatban szereplő intézkedés a versenyhelyzete sérelmének egyik oka. E tekintetben hangsúlyozom, hogy az az okozati összefüggés, amelyet annak alátámasztásához kell bizonyítani, hogy a szóban forgó intézkedés lényegesen érinti a felperes piaci helyzetét, nem vezethet annak megköveteléséhez, hogy versenyhelyzetének sérelmét kizárólag az intézkedés váltsa ki.²⁹

63. Úgy vélem ugyanis, hogy pusztán a kereset elfogadhatóságának megállapítását illetően, például annak eldöntésével ellentétben, hogy a felperes részesülhet-e azon kár megtérítésében, amely őt adott esetben a szóban forgó támogatási intézkedés folyósítása következtében érte, vagy nem, a támogatási intézkedés és a felperes versenyhelyzetének sérelme közötti okozati összefüggés követelményét rugalmasan kell értékelni. Másként fogalmazva, véleményem szerint elegendő, ha ez az intézkedés a felperes versenyhelyzete sérelmének *egyik* oka. Az, hogy más tényezők is hozzájárulhattak a felperes érintett piacon fennálló versenyhelyzetének lényeges érintettségéhez, önmagában nem zárhatja ki, hogy a személyében való érintettségre vonatkozó feltétel teljesülhessen.

64. E megfontolások fényében fogom megvizsgálni az első fellebbezési jogalap negyedik–hatodik részét.

B. Az első jogalap negyedik részéről

65. Az első jogalap negyedik részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy mivel a fellebbező nem jelölte meg, hogy milyen mértékben vett részt – mint a Fraport részvényese és ügyfele – a Frankfurt–Hahn repülőtér finanszírozásában és a Ryanair támogatásában, a versenyhelyzete ebből következően bekövetkezett sérelmének mértékét nem lehet megállapítani.

66. A fellebbező szerint önmagában az a tény, hogy társfinanszírozta a Bizottság által említett intézkedések egy részét, elegendő ahhoz, hogy őt a támogatás címzettjéhez hasonló módon egyénítse, így a Törvényszék nem követelhetne volna meg ezenkívül annak bizonyítását, hogy a piaci helyzetét lényegesen érintette az intézkedésekben való részvétele.

²⁷ 2014. november 5-i Vtesse Networks kontra Bizottság ítélet (T-362/10, EU:T:2014:928, 41. pont).

²⁸ Lásd többek között: 2006. december 12-i Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid és Federación Catalana de Estaciones de Servicio kontra Bizottság ítélet (T-146/03, nem tették közzé, EU:T:2006:386, 50. pont), amelyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a felperes piaci helyzetének lényeges érintettsége bizonyítható egyes ügyfeleinek a támogatás kedvezményezettjéhez történő átvándorlása alapján, anélkül hogy ez az átvándorlás pontosan tükröződne a piaci részesedésben.

²⁹ Amint arra a Törvényszék a 2019. július 11-i Air France kontra Bizottság ítéletben (T-894/16, EU:T:2019:508, 65. pont) utalt.

67. Ily módon a fellebbező nem arra hivatkozik, hogy ő a támogatásban részesülő vállalkozás versenytársa, hanem arra, hogy olyan jogalany, amely részt vett a Bizottság határozatában említett egyes intézkedések finanszírozásában. E körülmények között a fellebbező helyesen hivatkozik arra, hogy a Törvényszék nem vizsgálhatta volna ezt az érvet kizárólag a piaci versenyhelyzete lényeges érintettségének szemszögéből.

68. Noha ugyanis e kritérium releváns valamely intézkedés kedvezményezettje versenytársainak személyében való érintettségének meghatározása szempontjából, az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében vett személyében való érintettség feltételének való megfelelés kapcsán nem követelhető meg, hogy az ezen intézkedés finanszírozásában részt vevő jogalanyok megfeleljenek e feltételnek.³⁰

69. Ugyanakkor megjegyzem, hogy a fellebbező érvelésének elutasítása érdekében a Törvényszék lényegében arra a tényre támaszkodott, hogy a fellebbező nem jelölte meg, milyen mértékben járult hozzá e finanszírozáshoz a Fraport részvényeseként.

70. Márpedig ennek megjelölése valóban nélkülözhetetlen volt a fellebbező személyében való érintettségének bizonyításához.

71. A fellebbező ugyanis az intézkedések finanszírozásában csak igen közvetett módon vett részt, egyrészt a tevékenységével összefüggésben a Fraportnak fizetett repülőtéri díjak miatt. Másrészt arra hivatkozik, hogy ő a Fraport kisebbségi részvényese, amely utóbbi társaság viszont a Frankfurt–Hahn repülőtér üzemeltető társaság részvényese, amely lehetővé tette a Bizottság által említett intézkedések végrehajtását.

72. E körülmények között, hacsak nem lehet úgy tekinteni, hogy potenciálisan végtelen számú jogalany – vagyis a Frankfurt am Main-i repülőtérén működő és a Fraportnak díjat fizető valamennyi társaság, valamint a Fraport valamennyi részvényese, sőt e részvényesek valamennyi részvényese – hivatkozhat arra, hogy részt vett a bizottsági határozatban szereplő intézkedés finanszírozásában, és így őt e határozat automatikusan személyében érinti, a fellebbezőnek bizonyítania kellett volna a részvételének mértékét annak megállapításához, hogy a szóban forgó intézkedések ténylegesen személyében érintették.

73. Ennélfogva nem róható fel a Törvényszéknek, hogy megvizsgálta ezt, és e vizsgálat alapján a személyes érintettség hiányát állapította meg, ily módon pedig az első fellebbezési jogalap negyedik részét el kell utasítani.

C. Az első jogalap ötödik részéről

74. Az első jogalap ötödik részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor nem biztosította számára a piaci helyzetének lényeges érintettségével kapcsolatos bizonyítási teher enyhítését. Ezen állítás alátámasztására három érvet hoz fel.

³⁰ Lásd analógia útján a támogatás finanszírozásában részt vevő közjogi jogalanyok személyében való érintettségét elismerő ítélkezési gyakorlat kapcsán: 1998. április 30-i Vlaamse Gewest kontra Bizottság ítélet (T-214/95, EU:T:1998:77, 28. pont); 2002. március 6-i Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság ítélet (T-127/99, T-129/99 és T-148/99, EU:T:2002:59, 50. pont); 2002. október 23-i Diputación Foral de Guipúzcoa és társai kontra Bizottság ítélet (T-269/99, T-271/99 és T-272/99, EU:T:2002:258, 41. pont); 2002. október 23-i Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság ítélet (T-346/99–T-348/99, EU:T:2002:259, 37. pont).

75. Először is arra hivatkozik, hogy a piaci helyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltétel csak akkor követelhető meg, ha a Bizottság határozatában említett intézkedések ténylegesen az EUMSZ 107. cikk értelmében vett támogatásnak minősülnek.

76. Amint azt a Bizottság hangsúlyozza, az ilyen érvnek nincs semmilyen alapja, és azt el kell utasítani. Egyrészt semmi nem indokolja, hogy az elfogadhatósági szabályokat attól a körülménytől tegyék függővé, hogy a Bizottság határozata pozitív vagy negatív. Másrészt, amint arra maga a fellebbező is rámutat, a Bíróság ítélkezési gyakorlata attól függetlenül érvényesíti a felperes versenyhelyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltételt, hogy a vitatott határozat tárgyát képező intézkedés támogatásnak minősül-e, vagy sem.³¹

77. Másodszor a fellebbező előadja, hogy a Bizottság hiányosan vizsgálta meg a szóban forgó intézkedéseket, azokat nem számszerűsítette pontosan, és tévesen értelmezte a nemzeti jogot. Ez olyan információs aszimmetriát eredményez a fellebbező hátrányára, amely igazolja a bizonyítási teher enyhítését.

78. Ezen érvnek sem lehet helyt adni. Nem világos, hogy a hiányos vizsgálat és a nemzeti jog téves értelmezése mennyiben eredményezett információs aszimmetriát a fellebbező hátrányára.

79. Mindenesetre a jelen indítvány 57–62. pontjában kifejtett elvekre tekintettel, és amint arra a Bizottság is hivatkozik, rá kell mutatni arra, hogy a fellebbező piaci versenyhelyzete lényeges érintettségének bizonyításához szükséges valamennyi információ kizárólag az ő hatókörébe tartozik. Ily módon a fellebbező van a legalkalmasabb helyzetben ezen érintettség értékelésére. Mivel a fellebbező csak arra köteles, hogy bizonyítsa saját piaci helyzetének a támogatási intézkedés kifizetését követő alakulását, illetve arra, hogy alátámassza az – akár csak valószínűsíthető és nem kizárólagos – kapcsolatot a versenyhelyzetének sérelme és az intézkedés folyósítása között, semmilyen információs aszimmetria nem igazolhatja a bizonyítási teher enyhítését.

80. Harmadszor a fellebbező azt állítja, hogy amennyiben enyhébb bizonyítási teher vonatkozhatott rá, úgy ténylegesen bizonyította a lényeges érintettségét, amikor ismertette azokat az előnyöket, amelyekben a Ryanair részesült, és amelyekből „szükségszerűen” lényeges érintettség következik.

81. Ugyanakkor mivel semmi nem indokolja azt, hogy a fellebbezőre enyhébb bizonyítási teher vonatkozzon, ennek az érvnek nem lehet helyt adni. A fellebbező ugyanis érvelésének alátámasztása nélkül nem szorítkozhat annak kijelentésére, hogy a szóban forgó intézkedésekből „szükségszerűen” a versenyhelyzetének lényeges érintettsége következik.

82. Ennélfogva az első fellebbezési jogalap ötödik részét el kell utasítani.

³¹ Lásd a támogatásnak minősülő intézkedés fennállása esetén a felperes versenyhelyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltétel alkalmazását illetően: 2015. szeptember 17-i Mory és társai kontra Bizottság ítélet (C-33/14 P, EU:C:2015:609), a támogatásnak nem minősülő intézkedés fennállása esetén a felperes versenyhelyzetének lényeges érintettségére vonatkozó feltétel alkalmazását illetően pedig: 2007. november 22-i Sniace kontra Bizottság ítélet (C-260/05 P, EU:C:2007:700).

D. Az első jogalap hatodik részéről

83. Az első jogalap hatodik részében a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a versenyhelyzete lényeges érintettségének értékelése során, különösen azért, hogy úgy tekintette, hogy neki kell meghatározni azt az érintett piacot, amelyen helyzete érintett, valamint neki kell bizonyítania a szóban forgó intézkedés és az érintettség közötti okozati összefüggést. E rész alátámasztására a fellebbező különböző érveket ismertet.

84. Először is megjegyzem, hogy több érvét el kell utasítani mint hatástalant.

85. Egyrészt a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az összefonódások jogára vonatkozó elvekre tekintettel neki kell meghatározni a tárgyilag és földrajzilag érintett piacot, valamint hogy megtagadta az általa érintettnek tartott piac, vagyis az uniós légitársasági piac figyelembevételét. A Törvényszék továbbá tévesen tagadta meg egyes, a Ryanair európai légitársasági piacon való erősödésére vonatkozó tényezők figyelembevételét, amelyek többek között a piaci részesedések e piacon való alakulására utaltak.

86. Másrészt a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy nem bizonyította az általa és a Ryanair által üzemeltetett légi útvonalak közötti átfedések ténylegességét.

87. A Törvényszék a megtámadott ítélet 150., 154. és 156. pontjában vitathatatlanul úgy ítélte meg, hogy a fellebbező nem szolgáltatott bizonyítékot azon piacokra vonatkozóan, amelyeken versenyhelyzete érintett volt, továbbá nem nyújtott semmilyen információt e piacok szerkezetére és az azokon jelen lévő versenytársakra vonatkozóan. Ezenkívül e pontokból az tűnik ki, hogy a piac szerkezetére vonatkozó pontosítások a Törvényszék szerint a fellebbező versenyhelyzete lényeges érintettségének bizonyításához szükséges tényezők. Amint arra a jelen indítvány 60. pontjában rámutattam, e követelmény túlmegy azon, amit a versenytársaktól a versenyhelyzetük lényeges érintettségének bizonyításához megkövetelnek. A piac szerkezetére vonatkozó pontosítások pusztán hiánya nem jelentheti automatikusan azt, hogy a lényeges érintettségre vonatkozóan nem szolgáltatott bizonyítékot.

88. Ezenkívül a Törvényszék a megtámadott ítélet 153. pontjában valóban úgy ítélte meg, hogy a fellebbező semmilyen bizonyítékot nem terjesztett elő a szóban forgó átfedések fennállására vonatkozóan.

89. A Törvényszék azonban nem kizárólag ezekre a tényezőkre támaszkodott annak megállapításakor, hogy a fellebbező nem bizonyította versenyhelyzetének lényeges érintettségét.

90. A Törvényszék ugyanis megvizsgálta a fellebbező annak bizonyítására irányuló érveit is, hogy versenyhelyzete lényegesen érintett volt olyan különböző piacokon, amelyek megfelelnek a mind a fellebbező, mind pedig a Ryanair által üzemeltetett légi útvonalaknak, valamint a légi utasforgalom szélesebb piacán. A Törvényszék tehát azzal egészítette ki okfejtését, hogy elismerte egyrészt azon piacok fennállását, amelyek vonatkozásában a fellebbező azt állította, hogy helyzete lényegesen érintett volt, másrészt az átfedések meglétét a fellebbező által hivatkozott légi útvonalak között, és e vizsgálat végén megállapította, hogy a fellebbező versenyhelyzetének lényeges érintettsége nem nyert bizonyítást.

91. E körülmények között nem róható fel a Törvényszéknek, hogy tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a fellebbező nem terjesztett elő bizonyítékokat az érintett piacok szerkezetére és az e piacokon jelen lévő versenytársakra vonatkozóan, és nem bizonyította az általa hivatkozott átfedések fennállását sem.

92. Másodszor a fellebbező úgy érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a piaci versenyhelyzete lényeges érintettségének vizsgálata során, különösen a szóban forgó intézkedések és az általa a piaci helyzete érintettségének alátámasztása érdekében előterjesztett bizonyítékok közötti okozati összefüggés vizsgálata során.

93. Így azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a fellebbező feladata annak bizonyítása, hogy a Score átszervezési programjának végrehajtása kizárólag azoknak az intézkedéseknek tudható be, amelyekben a Ryanair részesült. Átalakítása ugyanis „ellenintézkedésnek” minősül, amely önmagában szemlélteti a piaci helyzetének érintettségét, ily módon nem volt szükség az okozati összefüggés bizonyítására.

94. Az igaz, amint azt a fellebbező állítja, hogy az ítélkezési gyakorlat elfogadja azt, ha valamely támogatás kedvezményezettjének versenytársa bizonyos intézkedéseket – például átalakítási programot – fogad el annak érdekében, hogy korlátozza a versenyhelyzetére gyakorolt azon hatásokat, amelyeket a kedvezményezett javára nyújtott támogatás végrehajtása gyakorol.³²

95. Ezt az ítélkezési gyakorlatot azonban pusztán csak úgy kell értelmezni, mint amely valamely versenytárs pénzügyi és gazdasági helyzetének romlása hiányában lehetővé teszi a versenytárs piaci versenyhelyzete lényeges érintettségének elismerését, amennyiben a romlás hiányát az elvégzett átszervezések magyarázhatják.

96. Ezenkívül, noha a valamely versenytárs által hozott enyhítő intézkedések a piaci helyzetének érintettségére utaló valószínűsítő körülménynek minősülhetnek, még bizonyítani kell egyrészt azt, hogy ez volt a helyzet, másrészt pedig azt, hogy az érintettség többek között abból eredt, hogy az egyik versenytársa javára támogatási intézkedéseket hajtottak végre.

97. A Törvényszék tehát téves jogalkalmazás nélkül állapíthatta meg, hogy a fellebbezőnek kell bizonyítania az állítólagos átszervezési program elfogadása és a szóban forgó intézkedések közötti kapcsolat fennállását.

98. Márpedig a Törvényszék a megtámadott ítélet 166., 167. és 168. pontjában rámutatott arra, hogy a fellebbező nem nyújtott be semmilyen dokumentumot a Score átszervezési programmal kapcsolatban, még egy tartalmi összefoglalót sem, és ezért a jelen ügyben nem tudta ellenőrizni, hogy fennáll-e kapcsolat a szóban forgó intézkedések és ezen átszervezési program között.

99. Ezen indokok alapján a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a fellebbező nem bizonyította, hogy az átszervezési program a Ryanairnek és a Frankfurt–Hahn repülőtérnek nyújtott támogatások miatt vált szükségessé.

³² 2007. november 22-i Spanyolország kontra Lenzing ítélet (C-525/04 P, EU:C:2007:698, 35. és 36. pont).

100. Harmadszor a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a fellebbező nem bizonyította az okozati összefüggés fennállását a szóban forgó intézkedések és a Ryanair tevékenységeinek a Frankfurt am Main-i repülőtérre való áthelyezése között. A Törvényszék tehát tévesen alkalmazta a jogot, mivel ez az áthelyezés feltárta a fellebbező versenyhelyzetének érintettségét.

101. E tekintetben a fellebbező emlékeztet arra, hogy a Törvényszék előtti eljárás során úgy érvelt, hogy a Ryanair magatartása egy olyan átfogóbb stratégia keretébe illeszkedik, amely arra irányul, hogy regionális repülőterekre költözzön annak érdekében, hogy ott támogatásokat kapjon, majd tevékenységeit más repülőterekre helyezze át. Azt állítja, hogy a fellebbezés keretében más, e stratégiát megerősítő, valamint a szóban forgó intézkedések és a Ryanair tevékenységeinek áthelyezése közötti okozati összefüggést alátámasztó bizonyítékokkal is szolgál.

102. Ezáltal a fellebbező ugyanakkor a Törvényszék előtt már előadott érvek megismétlésére szorítkozik, annak érdekében, hogy elérje a tényállás újbóli értékelését, ami nem tartozik a Bíróság hatáskörébe.³³

103. Ezenkívül, még ha feltételezzük is, hogy megállapítható az okozati összefüggés a Ryanair tevékenységeinek áthelyezése és a szóban forgó, részére biztosított intézkedések között, továbbra is a fellebbezőnek kellett volna előzetesen bizonyítania, hogy az ilyen áthelyezés lényegesen érintette a versenyhelyzetét. Márpedig a fellebbező megelégszik annak kijelentésével, hogy a Ryanair tevékenységeinek áthelyezése „természetesen” érintette a versenyhelyzetét, anélkül hogy további bizonyítékokkal szolgálna állításának alátámasztására, amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 154. pontjában helyesen mutat rá.

104. Negyedszer, a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Frankfurt–Hahn repülőtér és a Frankfurt am Main-i repülőtér közötti földrajzi közelség csak utal az e repülőterek közötti versenyhelyzet fennállására. E földrajzi közelség a két repülőtérről működtetett különböző útvonalak közötti versenyt is tanúsítja. E versenyre és a támogatások mértékére is figyelemmel ebből szükségszerűen következik a fellebbező versenyhelyzetének lényeges érintettsége.

105. Márpedig a megtámadott ítélet 159. és 161. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy még ha feltételezzük is, hogy a földrajzi közelség a Ryanair és a fellebbező közötti versenyhelyzetre utalhat, önmagában a kedvezményezett vállalkozás versenytársi minősége, a szóban forgó támogatások állítólagos mértékével együtt, nem elegendő a versenyhelyzete lényeges érintettségének bizonyításához.

106. Ennélfogva a fellebbező újfent a Törvényszék előtt már előadott érvek megismétlésére szorítkozik a tényállás újbóli értékelése érdekében, és valójában ezen érvek ismételt vizsgálatát kívánja elérni, ami nem tartozik a Bíróság hatáskörébe. Ezt az érvet tehát el kell utasítani mint elfogadhatatlant.

³³ 2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 51. pont); 2020. január 29-i Silgan Closures és Silgan Holdings kontra Bizottság végzés (C-418/19 P, nem tették közzé, EU:C:2020:43, 71. pont).

107. Ötödször, a fellebbező azt is előadja, hogy téves a Törvényszéknek a szóban forgó intézkedések és azoknak a fellebbező által hivatkozott hatásai közötti okozati összefüggés fennállására vonatkozó megállapítása. Azt állítja, hogy ez a feltétel teljesült, mivel versenyhelyzetének – állítása szerint bizonyított – lényeges érintettsége kellően közvetlenül következett a szóban forgó intézkedésekből.

108. Ugyanakkor a felperes ismét pusztán csak röviden felsorolja az intézkedéseknek a Ryanair helyzetére gyakorolt hatásait, és arra hivatkozik, hogy ebből piaci helyzetének lényeges érintettsége következik. Ily módon a Törvényszék előtt már előadott érvek megismétlésére szorítkozik annak érdekében, hogy a Bíróság azokat újból megvizsgálja, ami – ismétlem – nem tartozik a hatáskörébe.

109. Hatodszor és utolsósorban a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette a Charta 47. cikkét, mivel – amint azt a fellebbező az érvelése során állítása szerint bizonyítja – az ítéletében felállított követelmények túlmennek a Bíróság ítélkezési gyakorlatán.

110. Megjegyzem azonban, hogy a fellebbező e tekintetben egyáltalán nem támasztja alá érvelését, és nem fejti ki közelebbről, hogy melyek ezek az állítólagos követelmények.

111. Mindenesetre, mivel a fentiekre tekintettel a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot a fellebbező különböző piacokon fennálló helyzete lényeges érintettségének értékelése során, a fellebbezőnek a Charta 47. cikkének az ítélkezési gyakorlaton túlmenő követelményekből eredő megsértésére alapított érvének sem lehet helyt adni.

112. Ennélfogva az első fellebbezési jogalap hatodik részét teljes egészében el kell utasítani.

VI. Véggövetkeztetés

113. A fentiek összességére tekintettel úgy vélem, hogy az első fellebbezési jogalap negyedik–hatodik részét el kell utasítani, anélkül hogy ez érintené a többi fellebbezési jogalap megalapozottságát.